1940 ий
15
АПРЕЛЬ
№ 35 (648)
Акше 5 ыр.

10-шо ИЙ ЛЕКТЕШ

Чыла элласе пролетарий-шамыч, ушныза!

ӦРВЕЗЕ КОММУНИСТ

ВЛКСМ Маробком ден Горком орган

ВЛКСМ ЦК X ПЛЕНУМЫН РЕШЕНИЙЖЕ-ШАМЫЧЫМ ШУКТАШ

ВЛКСМ ЦК-н X пленумжо пӱтынь комсомолым школа дек савырнаш, школа паша дене эреак заниматлаш требоватлен. Комсомолын школа пашашке активно ушнымашыже учитель-шамычын воспитательный пашам, тунемме качествым виянгдышаш верч уло кумылым пыштен кучедалмаштышт путырак кугу полыш улеш. Кажне комсомолецын, ученикын священный долгышт— тунеммаште ончыл радамыште, поведенийыште примерный лияш, учитель-шамычын авторитетыштым поддержатлаш, нунылан эреак полшен шогаш.

ВЛКСМ ЦК-н X пленумжо деч вара мемнан республикысе шуко школьный комсомольский организаций-шамыч школа паша дене серьезный заниматлаш, тунемме процессын кажне детальышкыже келгынрак вникатлаш тӱҥалныт. Теве Звенига район Краснояр неполный средний школа пеленсе комсомольский организаций (секретарьже Романов йолташ) школа пашаште ситыдымаш-шамычым пытарышаш верч эреак тырша. Комсомольский организацийын пашам сайын ыштымыж дене III чырыкыште тунеме успеваемость ятыр нӧлталтын, ученик-шамычын дисциплинышт саемын. Тыгак Звенига средний школын 10 классыштыже ик неуспевающият уке.

Сотнур средний школыштат комсомольский группа тунеммын качествым саемдышаш верч, шӱдӧ процентан посещаемость верч чот кучедалеш.

Тыгай факт-шамыч республикышто икте велэ огыл.

Но тидын дене пырля але ситыдымаш-шамычат уледат. Ты марте але ятыр комсомольский организаций-шамыч школын пашаж дене, йоча-шамычым туныктымаш да воспитатлымаш паша дене начар заниматлат. Комсомолец - шамыч шкежат школышто успеваемостым нӧлталмаш верч, дисциплиным пеҥгыдемдышаш верч кучедалмаште примерым огыт ончыкто, тунеммаште почеш кодыт, дисциплиным нарушатлат.

Килемар средний школын 5—9 класслаштыже тунемше-шамычын успеваемостышт 74 процентыш веле шуэш. А нунын коклаште 50 процентше комсомолец - шамыч улыт. ВЛКСМ Килемар райком да тудын секретарьже Семенов йолташ школа - шамычын пашаштым огеш шинче. Садланак вет районысо школлаште II чырык дене таҥастарымаште III чырыкыште успеваемость 2,6 процентлан волен. Тыгак Исменца неполный средний школышто (Звенига район) 17 комсомолец гыч 6 комсомолецше начар тунемеш.

Комсомольский организаций-шамычын тыгай пашаштым ВЛКСМ ЦК-н X пленумжо чот осуждатлен да решенийым луктын ыле. Тиде решений-шамычым тӱрыснек илышыш пуртышаш, тунемме качествым саемдышаш, тунемме ийым ик второгодник деч посна пытарышаш верч кучедалмаш — кажне школьный комсомольский организацийын тӱҥ задачышт.

Марийский целлюлозно-бумажный комбинатын 498 № цех, 2 № бригадын стахановско-комсомольский сменыже снимкыште первый рядыште (шола гыч пурлашке): А. К. Мифтахутдинов, М. П. Якушева (смена начальник), И. Г. Мокшин, И. П. Фоминын Кокымшо рядыште (шола гыч пурлашке): Н. И. Иванова, М. К. Дмитриева, С. П. Кушин, А. А. Мамаева, Д. В. Уткина да И. В. Сульдин йолташ-шамыч.

Фото М. Чуршуковын

СЕССИЙ МАТЕРИАЛЫМ УМЫЛТАРЫМАШ КУМДАН ШАРЛЕН

Ронго (телефон дене). Колокудо сельсовет кӧргыштӧ СССР Верховный Советын VI Сессийын материалже-шамычым умылтарымаш кумдан шарлен. Колхозлашке пеҥгыдемдыме агитатор да беседчик-шамыч умылтарымаш пашам озанлык политический компаний план темымаш дене да шошо агалан тӱрыс ямдылалт шумаш дене кылден ыштат.

Сессий материалым умылтараш тӱҥалме деч ончыч „Кундыш" да „Пятилетка" колхоз-шамыч шошо агалан тӱрысак ямде огытыл ыле. Ынде таче ӱдаш лекташат ямде улыт.

Колокудо сельсовет кӧргыштӧ колхозник-шамыч коклаште агитационно - массовый пашам сай шындыме дене 1 квартал финпланым 200 процентлан темыме. Колхозник-шамыч II кварталысе финпланым 1 май пайремлан 100 процентлан тӱлен пытараш обязательствым пуэныт.

Тиде сельсовет моло тӱлышаш план-шамычымат начар огыл шукта.

Н. Попов.

* *
*

Сотнур средний школышто тунемше-комсомолец-шамычат СССР Верховный Совет Кудымшо Сессийын материалжым кумдан изучатлат. 8 апрельыште комсомольский погынымашеш СССР-ын внешний политикыже нерген Молотов йолташын докладшым лудын умылтарышт.

С. А.

Осоавиахимын Всесоюзный 14 лотерейжым шарымаште активно полшаш

Таче кече гыч пӱтынь Советский Союз мучко, СССР Совнаркомын 1940 ий 17 январьысе лукмо пунчалже почеш, Осоавиахимын Всесоюзный 14 лотерейжым шарымаш тӱҥалеш. Тиде кампаний пешак кугу важностян политический кампаний улеш. Вет кече еда пеледалт шогышо Советский Союз ӱмбак империалист-шамыч орышо семын пӱйыштым шырен кержалташ шонат.

183 миллионан Советский калык Октябрьский революцийын кучедал налмыжым пеҥгыдын куча. Советский калыкын уло мом аралаш, мо дене аралаш да кӧлан аралаш.

Осоавиахимын Всесоюзный 14 лотерейжым шемер-шамыч коклаште шарен эше утларак элнам пеҥгыдемден, ончыко у сеҥымаш-шамычыш шуына.

Тиде кугу важностьян кампанийыште осоавиахим первичный организаций-шамыч пашам путырак чот ыштышаш улыт. Эн кугу верым масса коклаште кызытсе международный положенийым умылтарымаш налын шога. Партийный, комсомольский, профсоюзный да осоавиахим организаций-шамычын активистше-шамыч умылтарымаш пашам эше утларак кумдан шарышаш улыт. Лотерейный билетым шарашлан осоавиахим организаций-шамыч пелен создатлыме общественный лотерейный комитет-шамыч осоавиахим организаций-шамычлан пашаштышт практически полшышаш улыт.

Комсомольский организаций-шамычланат тиде кугу важностьян политический кампаний деч ӧрдыжеш кодман огыл, а эн ончыл радамыште лийман.

ВЛКСМ райком-шамыч Осоавиахим районный совет-шамычлан комсомольский активыштым ойыршаш улыт. Тыгак первичный комсомольский организаций-шамычат тиде пашашке комсомольский активым мобилизоватлышаш улыт.

Тергымашке кумда массым мобилизоватлыме

Йошкар-Ола районышто колхоз-шамычын шошо агалан ямдылалтмыштым тергымаш рабселькоровский рейд)171 колхоз гыч 50 колхозым терген. Тиде пашашке кумда массым мобилизоватлыме.

Бригада-шамыч колхозлаште шошо агалан ямдылалтмаште ситыдымаш-шамычым корандаш полшат.

Теве „Шемер вий" колхозышто (Павловский сельсовет) ятыр шурно сортироватлыде киен. Комсомольский комитетын секретарьже Степанов йолташын инициативыже дене тергымек тунамак комсомолец-шамыч шурно сортироватлаш пижыч. Тыгак ломыж погаш да кайык терыс погаш бригадым создатлыме.

Рабселькоровский рейд деч ончыч Медведевский сельсоветысе чыла колхозлаштак огыл пырдыж газетым луктыт ыле. Ынде, бригадын полшымыж дене колхоз еда пырдыж газетым луктыт.

Моло сельсоветласе колхозлашат бригада-шамыч колхозлан кугу полышым пуат.

Звенига район Шоленгер станцийысе Киров лӱмеш химзаводын бондарьже стахановец-комсомолец С. Ф. Гаврилов йолташ. Тудо сай физорг, производственный планым 175 процентлан тема.

Снимкыште: С. Ф. Гаврилов йолташ клепкым пужара.

Фото М. Чуршуковын.

69

Шиньша средний школын (Морко район) отличный стрелокшо-шамыч (Шола гыч пурлашке): Коля Кузнецов, Арсентий Борисов, Коля Иванов, Коля Терентьев. Нуно чыланат 9 классыште тунемыт, комсомолец улыт.

Фото М. Чуршуковын.

КУМЫШО ЧЫРЫКЫН ИТОГШО

Шернур районысо школа-шамыч пеленсе ятыр первичный комсомольский организаций ВЛКСМ ЦК X пленумын решенийже-шамыч деч вара школышто учебно-воспитательный пашан качествыжым нӧлталаш тыршенак пижыныт. Тидым тунемме ийын кумышо чырыкын итогшо гыч рашак ужаш лиеш. Теве Больше - Ключевский неполный средний школа тунемме ийын II-шо чырык посещаемость ден успеваемость шотышто районысо моло школа-шамыч деч шенгел радамыште ыле. А кумышо чырыкыште школа пеленсе первичный комсомольский организаций (секретарьже Скулкина) да дирекций учебный воспитательный пашам саемдаш серьезно пижыч. Тыге кумышо чырыкым школа 99,04 процент посещаемость ден да 96,05 процент успеваемость ден пытарен. Школышто 11 отличник да 71 ударник шотлалтеш. Кажне класса, ученик-шамыч шке коклаштышт соревноватлат. Школа родитель-шамыч денат пашам сайын ышта, кумышо чырыкыште 6 родительский собранийым эртарыме. Родионовский неполный средний школат кумышо чырыкым сай показатель ден пытарен. Школыш тунемаш кошташашлык йочам 100 процентлан охватитлыме, отсев уке. Школа мучко посещаемость 99,29 процентым, успеваемость 98,1 процентым составлятла. Комсомолец Пехтемеров йолташын руководитлыме IV классыште успеваемость 99,1 процентыш шуын. Школышто чылаже 1,9 процент гына неуспевающий шотлалтеш. Школышто массово - оборонный пашат ятырак саемын. ПВХО кружок 32 значкистым, ГСО—35 значкистым ямдыленыт.

Но учебно - воспитательный пашам саемдымаште вараш кодшо школа-шамычат улыт. Теве Мари-Сола средний школышто успеваемость 73,6 процент велэ. Комсомольский комитетын секретарьже Данилова йолташ школын пашаж верч шагал тырша. Тудын классыштыже успеваемость 77,15 процент велэ. Тиде школышко РОНО вуйлатыше Бирюков йолташ кажне арняште коштеш, но нимогай результатшат уке. Школышто положений тревожный, ВЛКСМ райкомат тиде школын вниманийым шагал обращатла. Казанский неполный средний школыштат учебно-воспитательный пашам мокташ ок лий. Школа мучко упеваемость 83 процентым велэ составлятла. VI классыште гын успеваемость 80 процентыш велэ шуэш. А вет тиде классым комсомольский организацийын секретарьже Т. Н. Лежнина йолташ руководитла. Комсомолец-шамыч несоюзный молодежьлан примерым ончыктышаш годым дисциплиным шкеак пудыртат.

Комсомольский организаций шке радамжым куштышаш верч огеш тырше, школышто чылаже 7 комсомолец велэ шотлалтеш. Комсомолец - шамыч комсомольский поручениймым огыт шукто. Теве комсомолка Липатникова ГСО кружокын руководительжылан сайлыме ыле, тудо ик занятийымат эртарен огыл. Кукнурский средний школыштат 18 комсомолец неуспевающий уло. Тунемме ий тӱҥалме годсек 65 ең тунеммым чарнен, 10 йочам охватитлыме огыл. „Прожектор" колхозышто гын 6 йоча школыш огыт кошт.

Школышто учебно-воспитательный пашам сайын шындаш, посещаемость ден успеваемостым 100 процентыш шукташ Шернур район Косолаповский район ден соревноватла. Таче кечылан учебно-воспитательный пашаште Шернур район вараш кодеш. Район мучко успеваемость 86,14 процентыш велэ шуктымо, 363 йоча школыш огеш кошт. Учительский коллектив соревноватлымаште ончыко лекташ кӱлеш семын мобилизоватлыме огыт ул.

Учитель-шамыч шке политический уровеньыштым нӧлтышаш верч шагал тыршат. Районышто 269 учитель гыч 89 учитель але марте „ВКП(б) историй краткий курсым" йӧршын изучатлаш тӱҥалын огытыл. Теве Лебедевский начальный школын учительже-шамыч Смоленцева ден Булдаков шке политический шиншамыштым нӧлталшаш верч йӧршеш огыт тырше. Ятыр школлаште оборонный пашат начар шындыме. Мутлан Мурзанаевский ден Казанский НСШ-ыште ик оборонный значкистымат ямдылыме огыл.

Тунемме ийын IV чырыкыштыже чыла тиде ситыдымашым пытарышаш верч виян кучедалман. РОНО ден ВЛКСМ райком, школа пеленсе комсомольский организаций-шамыч ВЛКСМ Центральный Комитет X пленумын решенийже-шамычым практически илышыш пуртен, учебно-воспитательный пашам кӱлеш кӱкшытыш нӧлталаш, Косолоп район ден соревноватлымаште ончыко лекмашке мобилизоватлалтшаш улыт.

М. Яныш.

АНТИРЕЛИГИОЗНЫЙ ПРОПАГАНДЫМ КУМДАН ШАРАШ

Кодшо кечылаште воинствующий безбожник-шамыч союзын Республиканский советше СВБ райсовет шамычын председательышт дене республиканский совещанийым эртарен.

Марийский АССР-ште антирелигиозный пропагандын состоянийже да задачыже нерген докладым воинствующий безбожник-шамыч союз республиканский советын председательже Радайкин йолташ ыштен. Докладчик да прениймште выступатлыше-шамыч республикыште антирелигиозный пропагандын пытартыш жапыште икмыняр саеммашыжым ончыктышт.

Но тидын дене пырляк ситыдымаш-шамычат улыт. Але марте посна СВБ райсоветын председательже-шамыч шке пашаштышт ответственностьым огыт шиж. Садланак вет кодшо ийыште южо районышто шагал огыл колхозник-шамыч, тыгак молодежь, религиозный влиянийышке логалыныт. Теве У-Тор'ял районышто молодежь коклаште черкышке венчатлаш коштмаш факт-шамыч лиеденыт.

„Турун" колхозын председательже (Княжня сельсовет, Йошкар-Ола район) С. И. Иванов йолташ попын кӱштымыжӧ почеш Казаньышке ӱй налаш колхозын имныже дене коштын. А „Турун" колхоз кызыт мартеат шошо агалан ямдылалтын шуын огыл, чодра ямдылыме да шупшыктымо пашажат шенгелан кодеш.

Шабашан черкыште служитлыше поп (У-Тор'ял район) эреак колхозлаште колхозник-шамыч дене мутлана, нунын коклаште тӱрлӧ антисоветский агитацийым шаркала. А комсомолец-шамыч дене ВЛКСМ райком пашаен-шамыч попын тиде пашажым ужын, кӱлеш отпорым пуэн моштен огытыл.

Религиозный влияний дене Кырык-Марий, Юрино, Куженер да моло районлаштат шуко йоча-шамыч тунеммым чарненыт. Южо пионер-шамыч галстукым огыт пижыкте, ик Оршинский сельсовет кӧргыштӧ гына (У-Тор'ял район) религиозный влияний дене 20 ученик тунемаш чарнен. А комсомольский организаций нимогай мерымат приниматлен огыл. Тыгак Ожиганово сельсоветыште (тиде районак) религиозный влияний йоча-шамыч коклаште путырак кугу верым налеш. Йоча-шамычын мӧнгыштышт ӧрдыж ең мия гын, нунын дене мутланаш „сулык" лиеш манын, огыт мутлане.

Тыгай факт-шамычым моло районлаштат ончыкташ лиеш.

Масса коклаште антирелигиозный пропагандым начар шындыме дене местный Советлашке сайлыме годым, религиозный влиянийлан кӧра, республикыштына 690 ең голосоватлен огыл. Волжский районышто петырыме Лягушкинский черкым угыч почыныт.

Воинствующий безбожник-шамыч союзын республиканский пашаенже-шамыч але марте пашаштым кӱлеш семын перестроитлен огытыл. Верлашке лектын конкретный полышым пумо олмеш, утларакшым сведений-шамычым поген гына кабинет гыч руководитлат. ВЛКСМ райком да первичный комсомольский организаций-шамычат антирелигиозный пропаганда пашаште ситыдымын полшат.

Ончыкыжым воинствующий безбожник-шамыч союзын пашаенже-шамыч да комсомольский организаций-шамыч антирелигиозный пропагандым вож гычак саемдышаш улыт. Тыгак масса коклаште умылтарымаш пашам чарныде ыштен шогыман.

В. Борисов.

„Правда" колхозын (Морко район, Шиньша сельсовет) колхозникше-шамыч радио дене пытартыш уверым колыштыт.

Фото М. Чуршуковын.

ПЕДУЧИЛИЩЫШТЕ МОЛАН УСПЕВАЕМОСТЬ НАЧАР?

Йошкар-Ола педучилище республиклан ий еда шӱдӧ дене педагог-шамычым ямдыла. Республиклан у кадр-шамычым пушаш верч педучилище дирекций виян кучедалшаш.

Туге гынат тиде задачым педучилище дирекций тачысе кече мартеат тӱрыс шуктен ок шого. Педучилищыште успеваемость пеш ӱлнӧ. III чырыкыште кодшо чырыкла дене тангастарымаште успеваемость 75,3 гыч 73, 2 процентыш волен.

Теве дошкольный ден библиотечный отделенийыште успеваемость 64,2 процентыш веле шуэш. 227 ученик гыч 61 учэникше „плохо" отметкым иметлат.

Выпускной класслаште гын успеваемость улыжат 56,8 процент веле.

Педучилищыште тыгай успеваемость иктым гына ойла: тыште успеваемость верч начар кучедалыт.

Ученик-шамычлан кӱлеш условий создатлыме огыл. Общежитийыште шуко годым тул огеш лий, кӱлеш литература ситышын уке.

Педучилище директор Маркин йолташ пашам саемдышаш нерген шукерсек ойла, но вашталтыш але ок кой.

Ончыкыжым педучилищым тыгай состоянийеш кодаш ок лий. Марийский АССР Наркомпрос педучилищылан кызытак полышым пушаш.

Л. Ивук.

СОВЕТСКИЙ ЭПОХЫСО ВЕЛИКИЙ ПОЭТ В. В. МАЯКОВСКИЙ КОЛМЫЛАН 10 ИИ

МЕ ОНА ӰШАНЕ

В. Маяковский

Шошым нечым ӱмыл ден ӱмылтен,
Саныме правительственный бюллетень.
Уке!
Огеш кӱл!
Волгенчын куатшым
кертат мо чарен?
Уке!
кӱдӱрчын йылмыжым
от керт шынчырлен!
Тӱжем страницан
ленинский йылме
курым-курымеш
набатла
куатлын
кӱдӱрташ тӱҥалеш.
Кӱдӱрчӧ кокок ден
кертеш мо черланен?!
Пӧртшӧ мардежан таулым
кертат мо чарен?!
Уке:
миллионло виян ВКП-ен
воляштыже
ленинский воля огеш лушкыдем.
Тыгай шокшо
термометр ден висалтеш мо?
Кокок ден— немотою.
Тыгай пульс
секунд ден мӱгыра мо?!
Ленинын шӱмжӧ
курым-курымеш
революцин оҥышто
кылтнаш тӱҥалеш.
Уке:
уке:
уке-е...
Ынена,
ош бюллетеньлан
она ӱшане нигунам.
Пижедылше ӱмыл,
шошым шинча гыч кораҥ!

ШАДТ БУЛАТ кусарен.

В. Маяковский

Осторожный марш

Йолташ, тый ончо раш,
йырваш!
Чот каре тый шинчат!
Тумак
британец-влак
пижаш
Республик вак шонат.
Йолташ,
ит лий тый
сонгра
да сокыр!
Йолташ,
тынь лийже
кукшо
порох!
. . . .
. . . .
. . . .
Баярын вате —
Англий шойыч
шокта пий-влакын йӱк.—
У Врангель-влак
кашакын чот
шӱвылаҥгын апетит.
Эскере, йолташ,
пий йӱкым,
шучкым.
Эре тый,
йолташ,
кучо порохым
кукшым!
Штена,
тӱредына—
да ӱдена ме.
„Мир да гладь"
мемнан лозунгна.
но аралеп шкенам ме
винтовка дене
моштена.
Йолташ,
мемнан шупшыт,
пасу гыч
войнаш.
Шем порохым
кукшым
тый кучо,
йолташ!

В. Элмар кусарен.

МАЯКОВСКИЙЫН ПРОИЗВЕДЕНИЙЖЫМ ЙӦРАТЕН ЛУДАМ

Владимир Маяковский—Советский пиалан молодежын эн чот йӧратыме поэтше. Тудын чапле произведенийже-шамычым молодежь кугу куанымаш дене лудеш.

Мый Маяковскийын стихотворенийже-шамычым пеш чот йӧратен лудам. Тудын „Владимир Ильич Ленин," „уло йӱкын" тулеч моло произведенийже-шамычым кок-кум пачаш лудын лектынам.

Произведенийжым лудмем годым шӱмем советский оптимизм дене темеш, эл верч, партий верч да Сталин йолташ верч у подвигыш ӱжеш. Кунам кидышкем советский паспортым налам, мый Маяковскийын мутшо дене кугешнен пелештем: „Лудса,

кӧраныза:
Мый—
Советский Союзын,
гражданинже улам!"

Маяковскийын произведенийжым лудын лекмекем мый кычкыралам:

Пусть тудын лӱмжӧ
курымлам эрта,
Да сылне йӱкшо,
тӱням шергылта.

И. П. Литвин.

Маяковский пу кидетым

Маяковский,
пу кидетым,
Пагален кучем мый чот!
Йӧратат
виян муретым,
Тыланет —
элнан почет.
Тый
Советский элын чапшым
Тӱня мучко шаренат,
Да мемнан айдемын акшым
Уло йӱкын моктенат.
Куатан
яндар йӱкетше
Таче
утыр йоҥгалтеш;
Ок мондалт кугу лӱметше
Пӱтынь мланде кумдыкеш!

Шадт Булат.

—★—

Маяковскийым шарнымаш вечер

Теҥгече Марийский АССР писатель-шамыч Союз ден юбилейный комитет Максим Горький лӱмеш Лесотехнический институтын активый залешыже, советский эпохын талантливый поэтше — Владимир Владимирович Маяковскийын колмыжлан 10 ий темме лӱмеш, вечерым эртареныт.

В. В. Маяковскийын илышыже да творчествыже нерген докладым М. А. Шалин йолташ ыштен.

Доклад деч вара поэтлан посвятитлыме кугу концерт лийын.

Концертыште марий поэт Макс Майн ден Антонов Ивук шке возымо да Маяковский гыч кусарыме почеламут-шамычым лудыныт.

Четкарев йолташ Маяковскийын „Уло йӱкын" Некрасова, Челышев, Семенов, Баннова йолташ-шамыч Маяковскийын стихотворенийже-шамычым лудыныт.

Концертыште тыгак кугу успех дене Маргостеатрын артистше Кочин ден Горшечников йолташ-шамыч, Маргосфилармонийын артистше Резникова, Фроликов, Любская йолташ-шамыч выступатленыт.

МАЯКОВСКИЙ ДА МОЛОДЕЖЬ

Советский эпохысо сай, талантливый поэт Владимир Маяковский тӱнян рвезылыкшын поэтше ыле. Рвезылыкым тудо айдеме илышын эн чапле пагытше семын гына умлен огыл. Тудо „рвезылык" мутын содержанийышкыже шкенжын рвезе годсо илышыжым велэ гына пуртен огыл.

„Коммунизм
тиде—тӱнян рвезылыкше,
Да тудым
рвезе-влаклан нӧлтыман".

Маяковский колымеке икмыняр кече гыч „Комсомольская правда" газетеш тудын „Рвезылыкын секретше" стихотворенийже печатлалтын. Тиде произведенийыштыже Маяковский уло поэтический талантше дене рвезылыкын шергылыкшым рашак ончыктен пуэн. Рвезе-шамыч, шонен поэт,—тиде нуно, кӧ „мланде ӱмбалсе илышым" уэмда.

Маяковский шотлен, молодежь—тиде революцийын пашаже верч, коммунизмын пашаже верч уло кумылышт дене кучедалше-шамыч.

„Молодежь—
тиде лӱм—
нунылан
дар, кӧ боевой Кимыш ушнен,
нунылан,
кӧ паша куанле,
куштылго лийже ман
кучедалеш,
чот тыршен".

Революцийын великий поэтшын чыла многогранный поэтический деятельностьшо советский молодежь да тудын авангардше—Ленинско-Сталинский комсомол дене чотак кылдалтын. Таклан огыл тудым „комсомолын поэтический соратникше" манын лӱмденыт. Тудо чӱчкыдынак комсомольский клублашке коштын, шӱдӧ наре комсомольский конференцийлаште да с'ездлаште выступатлен. „Комсомольская правда" газетын страницыже гыч, кушто шке илышыжын пытартыш кечыже марте активный сотрудникше лийын, Маяковский миллионло самырык читатель-шамыч дене кутырен. Тыште тудо 85 стихотворенийым печатлен. Маяковскийын молодежь дек обращатлыме чыла стихотворенийже-шамыч ик точкышкак логалтеныт, кушкын шогышо поколений гыч коммунистический обществын достойный членже-шамычым воспитатлашлан кугу полышым пуэныт. Кушкын шогышо поколенийым коммунистически воспитатлашлан советский поэт-шамыч кокла гыч иктат тунаре шуко ыштен огыл, кунаре ыштен Маяковский.

Да молодежь шкеат поэтлан шокшо йӧратымаш дене вашмутым пуэн. Маяковский мемнан элын рвезыже да ӱдыржӧ-шамычын эн йӧратыме поэт улын да кызытат улеш. 1930 ий 21 февральыште „Комсомольская правда" газетын читательже-шамычын общемосковский погынымашыште комсомолец-шамычын рӱжге совым кырымыштлан Маяковский тыгай вашмутым пуэн:

„Мый моткоч куанем, комсомольский аудиторий, кудын дек мый революцийын тӱҥалтышыже гычак эре обращатлем, кудын дек мый тиддеч ончычат обращатленам, культурный пашан кеч могай отраслыштыжат рвезе кадр-шамыч нерген кутыренам, мый моткоч куанем, мыйым комсомольский погынымаш поддержатла".

Маяковский молодежын шоҥымашыжым да чаяниййжым пешак сайын улавливатлен моштен, тудын сай могыржым да ситыдымашыжым шинчен.

Маяковскийын рвезе-шамычлан возымо стихше-шамыч, тугак тудын партийный книшкаже-шамычын шӱдӧ томжо-шамычат, нунын кокла гыч шукыжо простой газетный заметка тема дене возымо улыт гынат, мемнан кече мартеат тоштемын огытыл. Маяковскийын куатле йӱкшӧ шуко ийла вошт читатель деке шуэш да ончыкыжат шуэш.

Тудо шке стихше-шамыч дене молодежный средасе болезненный явлений ваштареш, айдемын сознанийыштыже капитализмын пережиткыже ваштареш уло вийже дене кучедалын. Маяковский молодежь коклаште у айдемын благодарный чертажым воспитатлен.

Владимир Маяковскийын моткоч чапле „Комсомолышто слон-шамыч" книгаштыже стих-шамычым чумырымо, нунын кокла гыч шукыжо шке жапыштыжт „Комсомольская правда" газетеш печатлалтыныт. Тиде книгасе каждый стихотворенийже кӱкшӧ качестван художественный произведений-шамыч улыт. Нунын каждыйыштыжак мемнан эпохысо кугу талантан поэт советский рвезе еҥын кӱкшӧ моральный качествыже верч тырша.

Маяковский уло кертмыж дене мещанский благополучий ваштареш, обывательщина ваштареш кучедалын. 1927 ийыште тудо, ешын тыныс илышыже да примитивный пиал нерген шонышо ик вузовецын стихотворенийже нерген „Шонымашлан вашмут" стихотворенийым возен. Шке „Вашмутшым" тыгай мут дене кошартен:

„... Личный пиал—
тиде шкенан
Республикын
поянлыкше ден вийже кушмаш".

Молодежь кокласе вражеский пашан ик йырныктарыше видшылан Маяковский бытовой разложенийым шотлен.

Бытын политика деч ойырлалтдымашыжым умлен, шкенжын чапле поэтический оружийже дене тудо комсомолецын кӱкшӧ моральный яндар чурийже верч тыршен. Бытовой йодыш-шамычлан—йӱмаш ваштареш, мещанствын пужгалыше влияниййже ваштареш, ӱдыр деке кӱлеш семын огыл ончымаш ваштареш кучедалмашлан—Маяковский ятыр шокшо да страстный строка-шамычым посвящатлен.

Маяковский у, коммунистический бытым ышташлан комсомолец-шамычым ӱжын:

„Шарне
каждае кечын—
тый кеч куштат
у отношений ден
у йӧратымашын
зодчийже улат..."

„Тӱҥалше подхалим-шамычлан общий руководство" лӱман чапле сатирический стихотворенийыштыже Маяковский самырык, опытдымо подхалим-шамычлан икмыняр „каҥгашым" пуэн. Начальство ончылно омсам почаш але тудлан пионерский трубам пуалташ ок кӱл маныт, Маяковский подхалим-шамычым „туныкта". Утларак товко да моштен льститлыман. Стихотворенийжын мучаштыже тудо подхалим лияш шоныдымо самырык еҥ деч „стих семын огыл, а мӧҥгешла ышташ" йодеш.

Маяковскийын газетный стихлаштыжат тудын пеш кугу сатирический дарованийжын вийже изишат ок лушкыдем. Маяковскийын „куатле мут кавалерийже" обыватель, болтун, пошляк, подхалим, мещан, антисемит, йӱшӧ, заседательский суетням йӧратыше, чинуш да вельможа-шамычым пеш чот кырен да мемнан кече мартеат кырен шога. Маяковский комсомол дене чот кылдалтын, комсомол кӧргысӧ темылан возымо стихше-шамыч дене чӱчкыдын выступатлен.

„Кӧ тудо?" стихотворенийыштыже „Культурный революций диспутыш „корным пургыжтарен, шупшын да шӱведен" шикшалтше ханжам койдара. Комсомолец Петр Кукушкинын образше („Нагрузка

(Мучашыже 4-ше стр.)

70

ИНОСТРАННЫЙ ТЕЛЕГРАММА-ШАМЫЧ

Германский войска-шамычын Нарвикыш толмышт

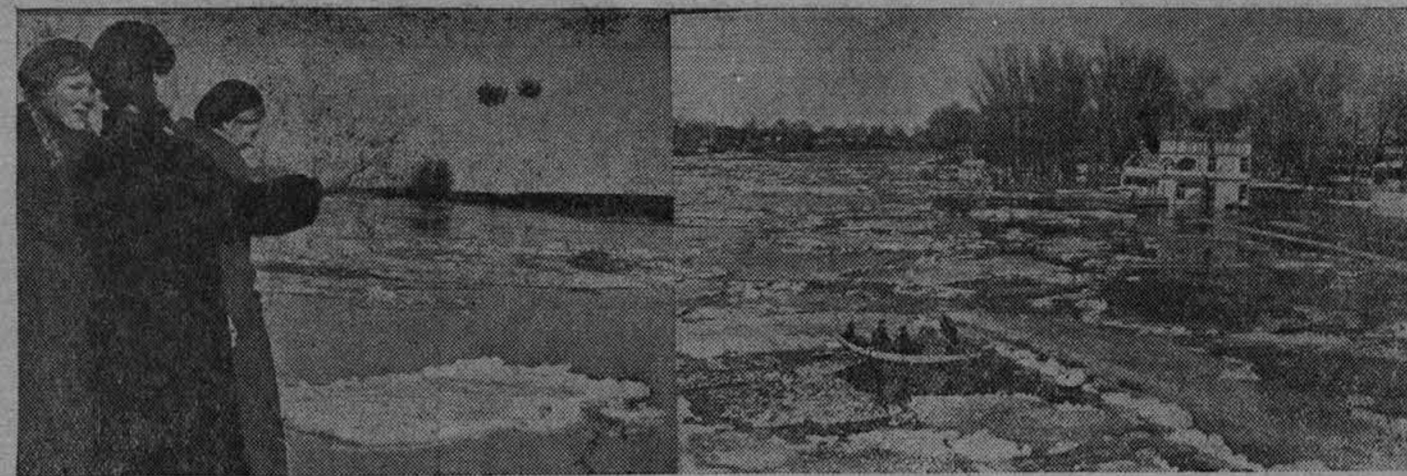
Берлин, 13 апрель. (ТАСС). Германский информационный бюро тыге увертара: эртыше йӱдым Нарвикыш германский у войска-шамыч толыныт.

Воздухышто кучедалмаш

Лондон, 13 апрель. (ТАСС). Английский авиаций министерство тыге увертара: теҥгечысе кече марте апрель мучко английский бомбардировщик-шамычын кугу соединенийышт норвежский ден датский территориальный вӱд-шамыч районышто шке базышкыже пӧртылшӧ германский флотым бомбардироватлышашлан разведывательный полетым ыштылыныт.

Бомбардировщик-шамычын ик соединенийже Кристианзанд фиордыш пурен да германский военный корабль-шамычым бомбардироватлен. Английский самолет-шамычым противник пеш виян лӱйкалымаш дене вашлийын. Ставангер дек северыш кайыше английский бомбардировщик-шамычын вес соединенийжым каймаш корнышто противникын шуко истребительже-шамыч вашлийыныт.

Авиацийын утларак талын действоватлымыже годым английский самолет-шамыч „Мессершмидтт“ типан 4 германский истребительым волтен шуэныт. Тиддеч посна эше кок германский самолетым пытарыме да икмыняр самолетым локтылмо манын, полагатлат. Тиде жапыштак Англия 8 самолетым йомдарен. Вес кок самолет шке базышкышт кайыме годым пытеныт.

Изи-Какшан энгерыште ий кайымаш. Фото-этюд М. Чуршуковын.

Шошо агалан ямдылалтмым тергымаш

Колхоз-шамычын шошо агалан ямдылалтмыштым тергаш да полышым пуаш ВЛКСМ Йошкар-Ола райком сельсоветлашке районный центр гыч 20 комсомолецым колтыш.

Рейдовый бригада-шамыч колхоз-шамычын шошо агалан ямдылалтмыштым терген налын, улшо ситыдымашым кораҥдаш полшат. Комсомолец Коротков йолташ (Райздрав гыч) Крутоовражский сельсоветыште верысе активым моштен организоватлымыж дене 6 колхозым терген налын. Терген налмеке пале лие, ятыр колхозлаште шошо агалан ямдылалтмаште ситыдымаш-шамыч улыт. Теве „Первая пятилетка“ колхозышто кайык терыс, ломыж погымо огыл, пырдыж газета ок лукталт, звено дене звено коклаште социалистический соревнований организоватлыме огыл ыле. Тыгак моло колхозыштат тыгаяк ситыдымаш ыльыч. Ситыдымашым кораҥдаш комсомолец-шамычым, верысе активым мобилизоватлыме.

Тидын дене пырля комсомольский организацийлаште ВКП(б) Маробком XIX пленумын итогшым обсуждатлыме да комсомолец-шамыч СССР Верховный Советын VI Сессий материалжым, ВКП(б) ЦК ден СНК СССР-ын „Ял озанлык продукт-шамычым ямдылымаш да налмаш политикыште вашталтыш-шамыч нерген“ пунчалжым колхозник-шамычлан умылтарат.

И. Краснов.

ШУШАШ ПРИЗЫВЛАН ЯМДЫЛАЛТЫТ

У-Тор'ял район, Немда сельсоветыште 1920—21 ийлаште шочшо допризывник-шамыч шушаш призывлан виян ямдылалтыт.

Тиде кечылаште допризывник-шамычын погынымашышт лийын. Погынымаште допризывник-шамыч призывым сайын вашлияшлан обязательствым налыныт. Нуно призывым ныл оборонный значоклан нормым сдатлен вашлийыт. Кызыт 18 еҥ ПВХО значоклан да 4 еҥ „Ворошиловский стрелок“ значоклан нормым сдатленыт.

Тыгак Кузнеч сельсоветыштат 9 допризывник тачысе кечылан ПВХО, ГСО значоклан да 4 еҥ „Ворошиловский стрелок“ значоклан нормым сдатлышт.

Макс. Веденькин.

Оборонный значоклан нормым сдатлат

Параньга район, Куракино средний школышто оборонный паша сай шындалтын. Оборонный значок-шамычлан нормым сдатлашлан кружок-шамычым организоватлыме.

Шукерте огыл 30 ученик ПВХО значоклан нормым сдатлыш. Кызыт 35 еҥ ГСО кружокышто тунемеш.

А. А. Иванов.

* * *

Руя-Сола неполный средний школыштат (Роҥго район) оборонно-физкультурный паша начар огыл шындыме.

Тиде кечылаште 35 ученик ПВХО значоклан да 20 ученик ГСО значоклан нормым сдатлышт.

Н. Е. Иванов.

Комсомольский организацийлан полыш кӱлеш

Шернур район, „Ким“ колхоз пелен комсомольский организацийын пашаже пытартыш жапыште йӧршеш лушкен.

Комсомолец-шамыч колхоз пашаште начар участвоватлат. Членский взносым 4—5 тылзе дене огыт тӱлӧ.

1940 ийыште комсомольский погынымаш лач ик гана гына лийын.

Тиде комсомольский организацийлан ВЛКСМ Шернур райком могырым кызытак серьезный полыш кӱлеш.

В. Г. Горохов.

Тунемме качество саемын

ВЛКСМ ЦК X пленумын решенийже-шамыч деч вара, Аз'ял неполный средний школышто (Морко район) комсомолец-шамыч коклаште дисциплина ден успеваемость ятырак саемын да школышто социалистический соревнованийым кумдан шарыме. Теве комсомолец Т. Изакова, О. Ушакова, Д. Максимова йолташ-шамыч 2—3 начар отметка дене тунемыт ыле гын, кызыт нуно комсомольский комитетын полшымыж деве сай тунемыт. Комсомолец-шамыч испытанийлан виян ямдылалтыт.

В. Боярский.

МАЯКОВСКИЙ ДА МОЛОДЕЖЬ

(Мучаш).

по макушку“), кудым чылан „деловойлан“ шотлат, вет тудо эрат-касат речьым кутыра да погынымашлашке куршталеш, мемнан кече мартеат тоштемын огыл. „Фабрика мертвых душ“ стихотворенийсе комсомольский ячейкын секретарьже — великий поэт создатлыме кужу сатирический галлерейыште ик рашак ончыктымо фигура. Тиде секретарь чумыр шке ячейкыжым „нагрузитлаш“ шонен, но тудо кӧлан могай паша келшымым шотыш налын огыл.

„Иван Петров,
туй пылышан,
ломыжмашым
музыка ден куктен,
а фабричный хор
тудлан
кугу нагрузкым
вӱдылыктен...“

Шке комсомолец-шамычыштын интересыштым шинчыдыме комсомольский руководитель-шамыч але пеш шуко улыт, тудо чыла шке способностьшым тӱжвак лукшо да пашаште чарныде кушкын шогыжо манын каждый комсомолец дек подходитлен огыт мошто.

Владимир Маяковскийын тошто царский гимназий деке да у советский школа деке отношенийже „Гимназист але строитель“ стихотворенийыште ончыкталтын. Тудо зубрежкым да ниголан кӱлдымӧ знанийым шӱшмашым шыдын койдарен:

„Пылышыш—
вӱд гаяк,
Пылыш гыч
иани йоген лектеш,
Тудо,
ме ниголанат
ок кӱл йӧршеш“.

Маяковский советский школышто мертвый знаний-шамыч ваштареш, гимназический зубрежка-шамычын пережиткышт ваштареш кучедалаш туныктен. Советский школьник тӱвя нерген шке палымашыжым шараш полшышо знанийым налын кертше лийман. Тиде палымаш илыш дене, практический паша дене кылдалтше лийман:

„Книга—книга ден,
Тарватыл ушет ден“,

Советский школышто царский гимназийын пережиткыже-шамычым пытараш ӱжын, Маяковский шке стихшым тыгай лозунг-шамыч дене пытара:

„Огеш кӱл
советский гимназистик влак!
Шукырак лийышт
У илышым чоҥышо-влак!“

Кӱкшӧ большевистский идейностьын поэтше, шке существыж дене келге партийный поэт, Маяковский поэтический оружийжым Ленин—Сталин партий пашалан служитлымашке, ленинский да сталинский лозунг-шамычым илышыш пурташлан массым мобилизоватлымашке пуэн. Тудо революцийлан кӱлшӧ кеч могай темыланат возен.

Заемым лукмо годым, цветной металлым погымаш кайме годым, бюрократизм ваштареш кучедалмаш кампанийым увертарыме але советский аппаратым эрыктыме годым,—чылажланат, мо Советский элым волноватлен, Маяковский тура логалшан да чот кырышан стихотворений дене йӱкым пуэн.

1928 ийсе шахтинский процесс деч вара у хозяйственный кадр-шамычым создатлыме нерген партий вопросым шындымеке, В. Маяковский молодежь деке обращатлен возен:

„Она пу
буржуазный эрге-влаклан
Донбасс мучко
контрым пунаш.
Шогавуй деч,
Станок деч
вуз гоч у пашалан
Ушан спецым
кӱлеш ямдылаш!“

Маяковский советский молодежьын подлинный другшо да учительже лийын, тудын ӱшанле шонымашыж ден чаянийжым ончыктен шоген. Тудо рвезе поколенийым шке гычше кӱкшӧ идеян коммунист-шамычым кушташ, мемнан тӱҥ цельнам—коммунизмым ыштымашым ужын моштышо-шамычым кушташ ӱжын.

Коммунист лияш, туныктен Маяковский, тиде—„дерзатлаш, шонаш, тыршаш тошташ“:

„Комсомолец,
тыйын ийлаште илен,
Октябрьский
озон ден
шӱлен,
Шарне,
кажне кече—
этап,
Ончыктымо цельыш
ошкыл чотак“.

Комсомолец пашам ыштышыжла, тыгыде пашамак „шке ончылан шындыме кугу цель дене“ таҥастарен кертше. Тиде кугу цель—коммунизмым ыштымаш. Коммунизм верч кучедалашлан революцийын пламенный поэтше, художественный мутын вдохновенный мастерже В. В. Маяковский шке чумыр илышыжым пытартыш марте посвятитлен.

Д. Тимофеев.

Отв. редакторын заместительже—*В. М. БОРИСОВ.*

АДРЕС РЕДАКЦИИ: Мар. АССР, г. Йошкар-Ола, Дом Советов, 4 этаж, № комнаты 69—70, № телефона 90.
Упол. Главлита МАССР А—348. Йошкар-Ола, 1-ая типография Маргосиздата.